

Regionens revisorer 2020-10-15

Till
Driftnämnd Närsjukvård för yttrande
Regionfullmäktiges presidium för kännedom

Revisionsrapport Granskning av tillgänglighet inom Folk tandvården

Regionens revisorer har vid sitt sammanträde 2020-10-15 behandlat och godkänt bifogad revisionsrapport "Granskning av tillgänglighet inom Folk tandvården".

Granskningens syfte har varit att bedöma om Driftnämnd Närsjukvård har vidtagit ändamålsenliga åtgärder för att uppnå målet om en god tillgänglighet inom tandvården. Vi har i vår granskning biträtts av sakkunniga från PwC.

Vår samlade bedömning är att Driftnämnd Närsjukvård inte helt har vidtagit ändamålsenliga åtgärder för att uppnå målet om en god tillgänglighet inom Folk tandvården.

Av rapporten framgår att tillgängligheten är ett område som folk tandvården arbetar med och att åtgärder vidtas. Folk tandvården har klarat att säkerställa en tillgänglighet till de högst prioriterade grupperna men vidtagna åtgärder har ännu inte varit tillräckliga för att säkerställa en tillgänglig tandvård för tandreglering och vuxna revisionspatienter. Ett identifierat utvecklingsområde är nämndens styrning av Folk tandvården.

Mot bakgrund av vad som framkommit i granskningen lämnar vi följande rekommendationer till driftnämnden.

- Att i framtida verksamhetsplan upprätta mål som även är applicerbara på Folk tandvårdens verksamhet. Verksamhetsplan 2020 konstateras enbart innehålla mål för primärvårdens tillgänglighet med exempelvis vårdgarantin vilken inte berör Folk tandvården.
- Att upprätta dokumenterade direktiv för hur och när Folk tandvårdens verksamhet ska följas upp och vad som ska rapporteras till driftnämnden.
- Att säkerställa att fortsatta åtgärder vidtas för en säkrad kompetensförsörjning inom Folk tandvården. Folk tandvården har nationellt en utmaning att klara en tillräcklig kompetensförsörjning för sina yrkesgrupper, särskilt avseende tandhygienister vilket riskerar att påverka möjligheten till förebyggande behandling och tillgänglighet till Folk tandvården.
- Att säkerställa att ytterligare åtgärder vidtas för att korta köerna till tandregleringen och säkerställa en likvärdig tandvård i hela länet. Av granskningen framgår att kötiden skiljer sig åt mellan länets olika delar.

- Att säkerställa en fortsatt implementering och regelbunden uppföljning av effekter utifrån vidtagna åtgärder inom allmäntandvården, i detta ingår även att säkerställa en spridning av de positiva effekter som konstaterats av genomförda lokala projekt till övriga enheter inom folktandvården.
- Att säkerställa att en analys av Coronapandemins effekter på Folktandvårdens tillgänglighet upprättas och dokumenteras samt redovisas till nämnden.

Yttrande samt redogörelse om vilka åtgärder driftnämnden avser att vidta med anledning av resultatet i granskningen önskas senast 2020-12-15.

För regionens revisorer

Jan-Erik Martinsen

Lena Olofsdotter

Eva Hudin

Gösta Gustafsson

Peter Wesley

Tobias Eriksson

Bilaga: Revisionrapport Granskning av tillgänglighet inom Folktandvården
Svar sänds till: regionen@regionhalland.se

Granskning av tillgänglighet inom Folktandvården

Region Halland

September 2020

Marcus Alvstrand

Rosanna Risberg

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
1. Inledning	4
2. Iakttagelser och bedömningar	6
2.1 Sker en ändamålsenlig styrning uppföljning och kontroll?	6
2.2 Är tillgängligheten i enlighet med lagstiftning och uppsatta mål?	10
2.3 Sker analyser av orsaker till bristande tillgänglighet?	15
2.4 Vidtas tillräckliga/ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa en tillgänglig tandvård?	19
3. Revisionell bedömning	23
3.1 Rekommendationer	23
4. Bilagor	24
4.1 Folktandvårdens organisation och klinikernas uppdelning i resultatgrupper	24
4.2 Revisionsintervall per patientgrupp	26
4.3 Uppföljning av tillgänglighet	27
4.4 Folktandvårdens verksamhetsplan 2019	28

Sammanfattning

Pwc har på uppdrag av revisorerna i Region Hallands län genomfört en granskning av tillgängligheten inom Folk tandvården avseende allmäntandvård med tandreglering. Granskningen syftar till att undersöka om Driftnämnd Närsjukvård har vidtagit ändamålsenliga åtgärder för att uppnå målet om en god tillgänglighet inom Folk tandvården.

Utifrån genomförd granskning gör vi den sammanfattande revisionella bedömningen att Driftnämnd Närsjukvård **inte helt** har vidtagit ändamålsenliga åtgärder för att uppnå målet om en god tillgänglighet inom Folk tandvården. Granskningen visar att tillgänglighet är en aktuell fråga för folk tandvården och att åtgärder vidtas. Dock identifieras brister i nämndens styrning av Folk tandvården och det finns brister i tillgängligheten, främst inom tandregleringen och för vuxna patienter inom allmäntandvården..

Den revisionella bedömningen baseras på följande bedömningar av respektive revisionsfråga:

Kontrollmål 1 - Sker ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll för att åstadkomma en god tillgänglighet?

Vi bedömer att revisionsfrågan är: **Ej uppfylld**

Driftnämnd Närsjukvård har upprättat mål avseende tillgänglighet för Vårdcentralens verksamhet men inte för Folk tandvården. Folk tandvården har upprättat mål/indikatorer med följsamhet till Folk tandvårdens uppdrag och ersättningssystem samt tandvårdslagen avseende tillgänglighet men dessa är inte politiskt beslutade. Vidare saknas dokumenterade direktiv för hur och när uppdrag och mål ska följas upp inom Folk tandvården samt till Driftnämnd Närsjukvård.

Kontrollmål 2 - Är tillgängligheten i enlighet med lagstiftning och uppsatta mål?

Vi bedömer att revisionsfrågan är: **Delvis uppfylld**

Folk tandvården klarar en tillgänglighet i enlighet med vad tandvårdslagen samt regionfullmäktiges prioriteringsordning anger. Folk tandvården når inte helt upp till de målvärden som satts för barn och unga vuxna, detta är dock enbart mindre avvikelser. Folk tandvården har väntetider för vuxna patienter och det kan handla om ett par års väntan efter att patienten skulle ha varit kallad till undersökning. För Tandregleringen är det kö på samtliga kliniker och det kan handla om att patienten får vänta i över två och ett halvt år.

Kontrollmål 3 - Sker analyser av orsaker till bristande tillgänglighet?

Vi bedömer att revisionsfrågan är: **Uppfylld**

Det sker analyser av orsaker till bristande tillgänglighet. Folk tandvården har en organisation för att rapportera aktuellt läge från kliniknivå och upp till tandvårdsberedning samt områdeschef och analyser sker genom hela kedjan. Främst

pekar upprättade analyser på bristande tillgänglighet för vuxna patienter samt tandreglering. Den främsta orsaken anges vara brist på personal, främst tandhygienister och ortodontister men även tandläkare. Analyser dokumenteras däremot inte alltid vilket är ett utvecklingsområde.

Kontrollmål 4 - Vidtas tillräckliga/ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa en tillgänglig tandvård?

Vi bedömer att revisionsfrågan är: **Delvis uppfylld**

Folktandvården har klarat att säkerställa en tillgänglighet till de högst prioriterade grupperna men vidtagna åtgärder har ännu inte varit tillräckliga för att säkerställa en tillgänglig tandvård för tandreglering samt vuxna revisionspatienter. Folktandvården arbetar aktivt med att utveckla verksamheten i syfte att öka tillgängligheten, exempelvis genom att införa en produktionsmodell, kompetensförsörjning och ändrad organisation. Dock är åtgärderna i uppstartsfasen och effekter har i de flesta fall ännu inte kunnat utvärderas.

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning önskar vi rekommendera Driftnämnd Närsjukvård att :

- I framtida verksamhetsplan upprättar mål som även är applicerbara på Folktandvårdens verksamhet. Verksamhetsplan 2020 konstateras enbart innehålla mål för primärvårdens tillgänglighet med exempelvis vårdgarantin vilken inte berör Folktandvården.
- Upprätta dokumenterade direktiv för hur och när Folktandvårdens verksamhet ska följas upp och vad som ska rapporteras till driftnämnden.
- Säkerställa att fortsatta åtgärder vidtas för en säkrad kompetensförsörjning inom Folktandvården. Folktandvården har nationellt en utmaning att klara en tillräcklig kompetensförsörjning för sina yrkesgrupper, särskilt avseende tandhygienister vilket riskerar att påverka möjligheten till förebyggande behandling och tillgänglighet till Folktandvården.
- Säkerställa att ytterligare åtgärder vidtas för att korta köerna till tandregleringen och säkerställa en likvärdig tandvård i hela länet. Av granskningen framgår att kötiden skiljer sig åt mellan länets olika delar.
- Säkerställa en fortsatt implementering och regelbunden uppföljning av effekter utifrån vidtagna åtgärder inom allmäntandvården, i detta ingår även att säkerställa en spridning av de positiva effekter som konstaterats av genomförda lokala projekt till övriga enheter inom folktandvården.
- Säkerställa att en analys av Coronapandemins effekter på Folktandvårdens tillgänglighet upprättas och dokumenteras samt redovisas till nämnden.

1. Inledning

Bakgrund

Hälso- och sjukvården i Sverige omfattas av den nationella vårdgarantin vilken anger inom vilket tidsspän en enskild kan förvänta sig att få kontakt med primärvården och genomföra ett läkarbesök. Vårdgarantin regleras inom hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och omfattar inte tandvård. Med tandvård avses, enligt tandvårdslagen (1985:125), åtgärder för att förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador i munhålan. Målet för tandvården är en god tandhälsa och en tandvård på lika villkor för hela befolkningen. Tandvårdslagen anger fem kriterier för att tandvård ska bedrivas så att den uppfyller kravet på en god tandvård. Ett av dessa kriterier är att tandvården ska vara lätt tillgänglig.

Vad är tillgänglighet?

Socialstyrelsen anger att innebörden av tillgänglighet är att ingen patient ska behöva vänta oskälig tid på de vårdinsatser som han eller hon har behov av. Med skälig tid avses således att vård ska erbjudas utan att eventuella väntetider påverkar patienten negativt i fysisk, psykisk eller social mening.

Tillgänglig tandvård

Regionen skall enligt tandvårdslagen se till att det finns tillräckliga resurser för patienter med särskilda behov av tandvårdsinsatser och att patientgrupper med behov av särskilt stöd erbjuds tandvård såsom specialisttandvård för vuxna, att alla barn och ungdomar kallas till en regelbunden, fullständig och avgiftsfri tandvård och att akuta fall ska behandlas med förtur. Folk tandvården finns i varje region och har enligt tandvårdslagen följande åtagande:

1. Regelbunden och fullständig tandvård för personer till och med det år de fyller 23 år.
2. Specialisttandvård för alla åldersgrupper
3. Övrig tandvård för personer från och med det år de fyller 24 år, i den omfattning som regionen bedömer lämplig.

Region Halland bedriver allmäntandvård samt ortodonti (härefter tandreglering) inom Driftnämnd Närsjukvårds verksamhet medans specialisttandvården (utöver tandreglering) bedrivs inom Driftnämnd Hallands sjukhus verksamhet.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma om Driftnämnd Närsjukvård har vidtagit ändamålsenliga åtgärder för att uppnå målet om en god tillgänglighet inom tandvården.

Revisionsfrågor

- Sker ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll för att åstadkomma en god tillgänglighet?
- Är tillgängligheten i enlighet med lagstiftning och uppsatta mål?
- Sker analyser av orsaker till bristande tillgänglighet?

- Vidtas tillräckliga/ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa en tillgänglig tandvård?

Revisionskriterier

- Tandvårdslagen (1985:12)
- Regionfullmäktiges mål och budget 2020-2022
- Driftnämnd närsjukvårds verksamhetsplan 2020
- Regionens övergripande riktlinjer och rutiner eller andra styrande dokument med koppling till tillgänglighet inom tandvård

Avgränsning

Granskningen avser allmäntandvård med tandreglering. Inhämtade underlag och datainsamling avser verksamhetsåret 2019 samt första kvartalet 2020.

Metod

Granskningen genomförs genom intervjuer, dokumentstudier samt sammanställning och analys av statistik inom området.

Intervjuer har genomförts med tandvårdschef, verksamhetsutvecklare, verksamhetschefer från ett urval av 8 tandvårdskliniker samt 1 tandregleringsklinik och tandvårdsstrateg vid Regionkontoret- Avdelningen för analys och uppföljning. Sammantaget har intervjuer genomförts med 12 personer.

2. Iakttagelser och bedömningar

2.1 Sker en ändamålsenlig styrning uppföljning och kontroll?

Iakttagelser

Folktandvården i Halland

Befolkningsansvaret åligger Folktandvården i Region Halland. Befolkningsansvar är regionens lagstadgade ansvar för att leva upp till vård på lika villkor för hela befolkningen och innebär att leva upp till att regionens ansvar enligt de krav som tandvårdslagen (1986:125), och övriga lagar, uppfylls.

Folktandvården i Region Halland utgörs av Område Folktandvård vilket tillsammans med Område Vårdcentral ingår i Närsjukvårdsförvaltningen. Folktandvården leds fram till hösten 2020 av en områdeschef med en tandvårdsberedning. Tandvårdsberedningen utgörs av områdeschefen, chef för verksamhetsstöd, två cheftandläkare, verksamhetsutvecklare samt representanter för Ekonomi, IT, HR och Kommunikation. Hösten 2020 ändrades organisationen och tandvårdsberedningen ersattes med Folktandvårdens ledningsgrupp vilken utöver deltagarna i beredningen även tillförts tre klinikchefer, en från varje resultatområdesgrupp (beskrivs i nästa stycke). Sommaren 2019 inrättades avdelningen verksamhetsstöd vilken bland annat erbjuder systemstöd och upphandlingsstöd. Stödfunktioner för ekonomi, HR och kommunikation är gemensamma för hela Närsjukvårdsförvaltningen och har utsedda tjänstemän som arbetar nära Folktandvården och ingår i beredningsgruppen.

Verksamheten består av totalt 24 tandvårdskliniker fördelade över de halländska kommunerna. Av de 24 klinikerna är fyra tandregleringskliniker och resterande allmäntandvårdskliniker vilka leds av en verksamhetschef med stöd av kliniksamordnare. Klinikerna delas upp i tre grupperingar; Norr, Söder och Tandreglering vilka utgör så kallade resultatgrupper där verksamhetscheferna möts. I bilaga 1 till denna rapport återfinns organisationsschema för Folktandvården samt uppdelning av resultatgrupper.

Allmäntandvården i Region Halland har i april 2020 132 022 listade patienter¹ eller så kallade revisionspatienter. Patienterna är fördelade på följande åldersgrupper: 0-2 år 846 st, 3-23 år 56 666 st, 24 år och äldre 65 510 st.

Styrande dokument

De styrande dokumenten avseende tillgänglighet inom Folktandvården är *Folktandvårdens uppdrag och ersättningssystem* och *Närsjukvårdsnämndens verksamhetsplan* för året vilken utgår från regionfullmäktiges verksamhetsplan och

¹ Med listade patienter menas patienter som är inskrivna vid en tandvårdsklinik inom Folktandvården och därmed kallas regelbundet till undersökning, även kallat revisionspatient.

konkretiseras i Folk tandvårdens verksamhetsplan. Folk tandvårdens verksamhetsplan upprättas från och med år 2020 i sin helhet i verksamhetsledningssystemet Stratsys.

Folk tandvårdens uppdrag och ersättningssystem (härefter Folk tandvårdens uppdrag) anger Folk tandvårdens uppdrag och vad som ska uppfyllas för att ersättning från Regionen ska utgå till Område Folk tandvård, bland annat utifrån tillgänglighet. Dokumentet är ursprungligen antagen av regionfullmäktige och hanterades där senast år 2013. Dokumentet revideras årligen, ansvarig för revideringen är en tandvårdsstrateg vid Avdelningen för analys och uppföljning vilken utgör regionens beställarfunktion för tandvård utifrån befolkningsansvaret. Enligt intervjuer har det enbart skett mindre förändringar i Folk tandvårdens uppdrag sedan den senast behandlats av fullmäktige år 2013. Förändringarna avser främst en anpassning till LPIK².

Folk tandvårdens uppdrag omfattar akut tandvård i hela länet, allmäntandvård till barn och ungdom (0-23 år), specialisttandvård inom ortodonti till barn och ungdom, vuxentandvård som omfattas av det särskilda tandvårdsstödet, samt att allmäntandvård till vuxna finns inom rimligt (geografiskt) avstånd. För genomförandet av dessa uppdrag erhåller folk tandvården ersättning från regionen. Avseende vuxentandvård tydliggörs i *Folk tandvårdens uppdrag* att Folk tandvården ska erbjuda vård till de vuxna som så önskar, men att det inte innebär att omedelbar tandvård behöver utföras utan att patienten kan ställas på väntelista om patienten inte har akuta besvär.

Prioritetsordning

Utifrån Folk tandvårdens uppdrag ska patienter, vid resursbrist, vårdas enligt en prioriteringsordning vilken framgår nedan:

1. Akuttandvård inklusive helgjour
2. Barn- och ungdomstandvård från eget upptagningsområde
3. Nödvändig tandvård, tandvård som led i sjukdomsbehandling och tandvård vid långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning
4. Frisktandvård³ och revisionstandvård för vuxna med hög risk
5. Frisktandvård och revisionstandvård för vuxna med låg risk
6. Icke akut tandvård för nya vuxna vård sökande.

Revisionsintervall och riskbedömning

Patienters revisionsintervall⁴ anges i Vårdriktlinje barn och vuxna patienter hos Folk tandvården i Halland (fastställt av områdeschef tandvård, senast reviderat 2019-10-08). Generellt revisionsintervall för vuxna patienter med god tandhälsa är 24 till 36 månader medans det för motsvarande grupp bland barn- och unga är 24 månader. Revisionsintervall planeras utifrån en riskbedömning som sker i samband med

² LPIK: Landstingsprisindex och prisindex med kvalitetsjusterade löner för regioner

³ Frisktandvård är ett Frisktandvårdsavtal där patient kan fördela sina tandvårdskostnader över en treårsperiod. Efter tandläkarundersökning med riskbedömning beslutar tandläkaren om en månadskostnad utifrån uppskattat behov de tre närmsta åren som patienten månadsvis betala vid tecknat avtal. *Källa: 1177 vårdguiden.*

⁴ Revisionsintervall avser den tid mellan att en listad patient hos folk tandvården, så kallad revisionspatient undersökts tills den ska kallas till en ny undersökning.

undersökning. Patienterna graderas utifrån en treskalig gradering (ingen risk, måttlig risk eller hög risk) utifrån bedömd risk för Karies eller parodonti. I bilaga 3 anges revisionsintervall per ålder utifrån *Vårdriktlinje barn och vuxna*. Av intervjuer framgår att vårdriktlinje med vårdprogram reviderades under 2019 i syfte att anpassas efter det aktuella läget för folktandvården. Sammanfattningsvis innebar revideringen att friska patienter kommer kallas mer sällan, upp till 36 månader mellan undersökningstillfällen istället för 24 månader, för att frigöra tid för omhändertagande av patienter med större vårdbehov.

Uppföljning av Folktandvårdens uppdrag sker löpande under året utifrån att tandvårdsstrategen hämtar ut rapporter avseende aktuellt läge inom Folktandvården avseende prioriteringsordningens punkt två och tre vilka utgör underlag för utbetalning av ersättning från regionen till Folktandvården. Övriga punkter följs enligt intervju enbart upp om det framkommer att något inte fungerar som det är tänkt. Enligt intervju kommer denna information tandvårdsstrategen till känna genom en väl fungerande och regelbunden kontakt med Tandvårdschefen och vid förekommen anledning med klinikchefer eller övriga inom Folktandvården. De mest centrala iakttagelserna sammanställs årligen i regionstyrelsens årsrapport i form av utvecklingen av karies bland barn och unga i åldrarna 3, 6, 12 och 19 år.

Verksamhetsplan 2020

Driftnämnd Närsjukvård har i *Verksamhetsplan för 2020* antagit sex långsiktiga strategiska målområden. Ett av målområdena är "Vi har en god tillgänglighet". Målområdet konkretiseras sedan i fem indikatorer vilka beskrivs som förvaltningsövergripande. Dessa indikatorer konstateras dock inte ha bäring på Folktandvårdens verksamhet utan avser exempelvis vårdgaranti inom primärvård och öppenvård. Vi konstaterar för granskningen ingen hänvisning i Driftnämnd Närsjukvårds styrande dokument avseende var Folktandvårdens mål ska anges. Utifrån en jämförelse med nämndens verksamhetsplan för år 2019 konstateras att Folktandvårdens verksamhetsplan framgick i bilaga till nämndens verksamhetsplan.

Enligt intervjuer sker upprättande och uppföljning av indikatorer för Folktandvårdens verksamhet via verksamhetsledningssystemet Stratsys. Mål avseende allmäntandvård upprättas utifrån målområdet "vi har en god tillgänglighet" medans mål avseende tandreglering upprättas inom målområdet "Våra insatser skapar hälsa". Indikatorerna bryts sedan ned till både verksamhetsövergripande och kliniskspecifika aktiviteter.

Vi har för granskningen tagit del av utdrag med Folk tandvårdens mål för 2020 ur verksamhetsledningssystemet Stratsys. I tabellen nedan sammanfattas de indikatorer som avser tillgänglighet:

Indikatorer utifrån målet "Vi har god tillgänglighet" ur Stratsys	
Indikator	Målvärde
Andel bokning, av- och ombokning i webbtidbok av invånare	20%
Fullt implementerade och tillämpade riktlinjer för R2 (revisionsintervall)	-
Revisionsintervall tillämpas enligt vårdriktlinjerna på barn efter riskgrupp; Grön, Gul, Röd	Grön: 24 mån, Gul: 18 mån, Röd: 12 mån
Revisionsintervall tillämpas enligt vårdriktlinjerna på vuxna efter riskgrupp; Grön, Gul, Röd	Grön: 24 mån, Gul: 18 mån, Röd: 12 mån
Revisionsundersökning av barn (3-23 år) utförs enligt planerat datum i väntelistan i riskgrupp; Grön, Gul Röd	Grön: 19 303 st, Gul: 6 134 st Röd: 4 792 st
Revisionsundersökning av vuxna (24 år och äldre) utförs enligt planerat datum i väntelistan på två års sikt i riskgrupp; Grön, Gul Röd	Grön: 13 364 st Gul: 8 862 st Röd: 4 351 st
Indikator "Våra insatser skapar hälsa" ur Stratsys	
Korta väntetider inom tandregleringen	18 mån

Indikatorerna utifrån målet "Vi har god tillgänglighet" avser allmäntandvårdens tillgänglighetsarbete under 2020. Tandregleringen erhåller inte några indikatorer utifrån målet avseende god tillgänglighet. För tandregleringen återfinns ett mål avseende Korta väntetider inom tandregleringen inom målområdet "Våra insatser skapar hälsa". För att mäta indikatorn om kortade väntetider inom tandregleringen följs statistik på remisser, kölista samt åtgärder där det registreras hur många tandställningar de sätter in och hur många de tar bort. Tandregleringen har sedan 2017 lagt stor vikt vid att se antal som blir behandlade och som ett led i att säkerställa den statistiken har de arbetat för att samtliga journaler innehåller fullständiga och korrekta uppgifter.

Arbetet utifrån Folk tandvårdens verksamhetsplan följs löpande upp av respektive klinikchef direkt i Stratsys. Denna uppföljning utgör sedan underlag för månadsrapportering till förvaltningschef. Rapportering till Driftnämnd Närsjukvård sker enligt intervjuer inom ramen för uppföljningsrapporter per april och augusti samt årsredovisning för förvaltningen som helhet. Vid granskningen konstateras att Driftnämnd Närsjukvårds årsredovisning inte omfattar en uppföljning av alla de mål som anges i Folk tandvårdens verksamhetsplan. Detta berörs ytterligare i inledningen av avsnitt "2 År tillgängligheten i enlighet med lagstiftning och uppsatta mål"

Bedömning

Vi bedömer att revisionsfrågan är: *Ej uppfylld*

Vi baserar vår bedömning på att Driftnämnd Närsjukvård har upprättat ett övergripande strategiskt mål avseende tillgänglighet för sin verksamhet men att de underliggande förvaltningsövergripande indikatorerna i verksamhetsplanen inte omfattar tillgänglighet inom Folk tandvårdens verksamhet. Folk tandvården har i sin verksamhetsplanering upprättat egna indikatorer avseende tillgänglighetsarbetet vilka bedöms ha följsamhet till Folk tandvårdens uppdrag och ersättningssystem för Folk tandvården, tandvårdslagens styrning av tillgänglighet samt nämndens långsiktiga strategiska mål. Folk tandvårdens verksamhetsplan är inte politiskt beslutad.

Vår bedömning baseras även på att det finns en struktur för när och hur uppdrag och mål ska följas upp inom Folk tandvården, dock saknas dokumenterade direktiv för hur detta ska ske inom Folk tandvården samt till Driftnämnd Närsjukvård då det saknas mål avseende Folk tandvården i nämndens verksamhetsplan.

Vi konstaterar att det inte är tydligt angivet hur Folk tandvårdens uppdrag och ersättningssystem ska följas upp och rapporteras. Detta dokument är i grunden beslutat av Regionfullmäktige varför detta inte är en del av bedömningen av denna revisionsfråga. Vi menar att en tydlighet i hur upprättade styrande dokument ska följas upp är viktigt för att skapa en transparens kring regionens arbete både för regionens egna politiker och tjänstemän men även mot övriga samhället.

2.2 Är tillgängligheten i enlighet med lagstiftning och uppsatta mål?

lakttagelser

Vid tiden för granskningen var det en speciell situation i Sverige under den rådande coronapandemin. Pandemin har påverkat folk tandvårdens tillgänglighetsarbete. Bland annat skjuts alla besök på framtiden för patienter som känner några symtom, det gäller även äldre (70 år och uppåt) eller patienter som befinner sig i någon riskgrupp. Därför fokuserar denna granskning på uppgifter och statistik från inledningen på året, även om senare siffror berörs.

Tillgänglighet utifrån tandvårdslag och Folk tandvårdens uppdrag

Av Folk tandvårdens uppdrag anges att Folk tandvården ska erbjuda akut tandvård till såväl barn som vuxna i hela länet inom 24 timmar utefter en bedömning av tillståndets allvarlighetsgrad. Vidare framgår att Folk tandvården ansvarar för tandvård till alla barn som inte aktivt valt en annan vårdgivare för sin regelbundna tandvård samt att de vuxna som önskar ska erbjudas tandvård. Det innebär dock inte omedelbar tandvård om det inte avser akuttandvård. För att hantera uppdraget ska upprättad prioriteringsordning följas.

Akuta patienter

Det sker inte någon särskild uppföljning av antal akuta behandlingar vid Folktandvården. Av intervjuer framgår att samtliga patienter som söker akut tandvård tas om hand på den klinik de söker till alternativt på den klinik som har helgjour. Respektive klinik ansvarar för sina listade patienter vid ordinarie öppettider och avsätter akuta tider i sina tidböcker. Övrig tid hänvisas akuta patienter till en helgjour vilken växlar mellan de olika klinikerna i kommunens geografiska område. Ansvarsfördelningen för helgjour planeras årligen och utgår från antalet tillsatta tandläkartjänster per klinik. Detta gäller Folktandvården i den geografiska kommunindelningen Falkenberg, Hylte, Halmstad, Laholm och Varberg. I Kungsbackas hänvisas jour/akuttandvård till en privat aktör Tandgruppen AB, samtliga helgdagar. Vid intervjuer framgår att tandvårdskliniken i Falkenberg upplever särskilt högt tryck avseende akuta patienter, uppskattningsvis omkring 3900 akutbesök per år. Vid tiden för granskningen genomförs en genomlysning av antalet akuta patienter vid kliniken.

Karies bland barn- och unga

Utifrån Folktandvårdens uppdrag följs andelen kariesfria barn och unga vuxna i Halland upp för åldrarna 3,6,12 och 19 år. I Regionstyrelsens årsredovisning 2019 framgår att det är en negativ trend med minskat antal kariesfria barn och unga i Halland, vilket är en nationell trend. Uppgifterna mäts per kliniker i geografisk kommun och fördelas även på kön. I tabellen nedan anges andelen kariesfria barn åren 2018 - 2019. I bilaga 3 till denna rapport återges trendförändringen över tid.

Kariesfria barn- och unga vuxna i Halland 2019		
Åldersgrupp	Medel 2019	Medel 2018
3 år	95 %	95 %
6 år	72 %	78 %
12 år	71 %	74 %
19 år	48 %	48 %

Revisionspatienter

Utifrån den riskbedömning som revisionspatienter erhållit upprättar Folktandvården statistik på hur många patienter/behandlingar respektive klinik bör hinna med varje vecka. Av underlag framkommer att Folktandvården Halland ligger sämre till avseende vuxna revisionspatienter jämfört med barn.

I Folk tandvårdens verksamhetsplanering Stratsys för 2020 framgår tre mål avseende revisionspatienter. Vi har för granskningen fått del uppföljning av indikatorerna per 2020-04-06 med prognostiserad måluppfyllelse.

Mål	Utfall	Prognostiserad måluppfyllelse
Revisionsintervall tillämpas enligt vårdriktlinjerna på Barn riskgrupp; grön, gul röd (målvärde 24 mån)	Grön: 22,5 mån Gul - Röd -	Grön: Delvis uppnått <i>Övriga saknar utfall</i>
Revisionsundersökning av barn utförs enligt planerat datum i väntelistan, (målvärde: grön =4 828 st, gul = 1 534 st, röd =1 201 st)	Grön: 4 479 st Gul: 1 534 st Röd: 956 st	Grön: Delvis uppnått Gul: Delvis uppnått Röd: Ej uppnått
Revisionsintervall tillämpas enligt vårdriktlinjerna på Vuxna i riskgrupp; grön (24 mån), gul (18 mån), röd (12 mån)	<i>Utfall saknas för samtliga riskgrupper</i>	<i>Utfall saknas för samtliga riskgrupper</i>
Revisionsundersökning av vuxna utförs enligt planerat datum i väntelistan på två års sikt, (målvärde: grön = 3 341 st, gul = 2 216 st, röd = 1 089 st)	Grön: 4 472 st Gul: 2 253 st Röd: 879 st	Grön: Uppnått Gult: Uppnått Röd: Delvis uppnått

Av intervjuer anges att folk tandvården till övervägande del klarar att kalla barn- och unga vuxna i tid enligt de uppsatta revisionsintervallen men att det förekommer att barn inte kallas i tid. Detta handlar i huvudsak om kortare väntetid utöver uppsatt revisionsintervall och handlar ofta om patientvald väntan. Däremot anges att flera kliniker har svårt att klara tillgängligheten för vuxna patienter och att dessa prioriteras ned till förmån för barn- och unga vuxna. Vidare framgår att revisionspatienter med bedömd hög risk prioriteras före patienter med bedömd låg risk i enlighet med prioritetsordningen.

Nya patienter

Folk tandvårdens kliniker följer var och en upp hur många nya patienter som står på kö, samt hur länge de stått i kö. Detta sammanställs centralt av folk tandvårdens verksamhetsutvecklare. Enligt uppgift är dock statistiken inte anpassad till de nuvarande revisionsintervall utan bygger på äldre riktlinjer för dessa, varför statistiken ska ses som riktvärden men inte det exakta läget.

Per april 2020 anges totalt 3731 patienter vara uppsatta på kölistor vid Folk tandvårdens allmäntandvårdskliniker i Halland. Enligt erhållet underlag med kölista (se bilaga 3 till denna rapport) varierar väntetiden för nya patienter till kliniker mellan 1 månad till som längst 85 månader från det datum då patienten valt att ställa sig på kö. Vid intervjuer framgår att kölistorna kan innehålla patienter som inte längre är i behov av tandvård då de exempelvis vänt sig till en annan vårdgivare. Ett par kliniker uppger att de gjort en genomlysning av sina kölistor för att identifiera patienter som inte längre vill/behöver stå

kvar. En inventering av kölistan hos samtliga folktandvårdskliniker var planerad att genomföras under våren 2020 men har skjutits fram pga rådande omständigheter med den rådande coronapandemin.

Tillgänglighet utifrån uppföljning av nämndens verksamhetsplan

Allmäntandvård

Av årsredovisning Närsjukvård 2019 framgår andel av- och ombokningar gjorda av invånare via webbtidbok samt andel R2-bedömningar av antalet basundersökningar inom Folktandvården. Sedan april 2019 anges alla folktandvårdskliniker ha webbtidbok för av- och ombokningar. Andel bokning, av- och ombokning i webbtidbok av invånare för Folktandvården uppgick till 9,8% men målvärdet 2019 var 20% och indikatorn bedöms som ej uppfylld. Avseende andel R2-bedömningar framkommer av årsredovisning 2019 att arbete slutförts med vårdprogram för både barn och vuxna där de nya vårdprogrammen stödjer revisionsintervall där friska patienter kommer kallas mera sällan. Andel R2-bedömningar anges legat över målvärdet på 90% sedan mars 2019 och utfall i december uppgår till 100%. Indikatorn bedöms därmed som uppfylld.

Av *Uppföljningsrapport januari - april 2020* anges att andelen som bokar tider via webbtidbok fortsatt öka och var i april 15,2 %. Av intervju framgår att 11 kliniker i norra länsdelen började med webbtidbokning i mars 2019 och att utfallet under hösten 2019 låg på omkring 11-13 %.

Tandreglering

Vi har för granskningen fått del av Folktandvårdens uppföljning av kötider inom tandregleringen under 2020. I januari var den totala kötiden till tandregleringen 16,75 månader vilket var under målvärdet om 18 månader. I mars 2020 hade väntetiden sjunkit till 13,75 månader men ökade igen till 18,75 månader per augusti månad. Av erhållet underlag framgår att kötiden varierar mellan klinikerna från 10 månader vid tandregleringen Halmstad till 34 månader för tandregleringen Kungsbacka per augusti 2020. Enligt intervju behöver patienter avslutas innan de kan ta in nya eftersom klinikerna inte hinner beta av kön i samma takt som den fylls på.

Enkät för kundnöjdhet

Folktandvården genomför årligen en enkät via SMS till sina patienter. År 2019 genomfördes enkäten under perioden april-maj. Enkäten handlade om hur nöjd patienten var med bemötande, den behandling man fick och med den tid man fick.

Område	Nöjdhet 2019	Nöjdhet 2018
Totalbetyg	97,0 %	91,7 %
Bemötande	97,8 %	94,2 %
Behandling	96,9 %	92,2 %

Rekommendation	96,4 %	88,7 %
Nöjd med tiden	94,9 %	95 %

Folktandvården fick i samtliga frågor bra betyg av kunderna och ett totalbetyg på 97% nöjda kunder. Samtliga områden förbättrades under 2019 jämfört med 2018, förutom frågor avseende om kunder varit nöjda med tiden. Vid besvarande av enkäten möjliggörs också fritextsvar. Som utvecklingsområde nämner kunder bl.a. kostnader för tandvård och väntetider.

Coronapandemin

Folktandvården i Halland har under våren 2020 fortsatt erbjuda tandvård till friska patienter i syfte att bibehålla sin tillgänglighet inom ramarna för folkhälsomyndighetens rekommendationer. Därför har den som upplevt sjukdomssymptom hänvisats till att omboka sin tid. För personer från 70 år och uppåt har patienten hänvisats till att kontakta sin klinik inför ett besök för att se hur en undersökning kan ordnas.

Folktandvården har under Coronapandemin följt antalet besök och har enligt intervjuer upplevt ett minskat antal besök under våren. Detta beskrivs riskera att påverka väntetiden negativt en tid framöver. Fokus vid tiden för granskningen är att fortsätta bedriva tandvård i enlighet med riktlinjer och rekommendationer. En analys av Coronapandemins effekter planeras att genomföras, detta blir dock troligen mot slutet av år 2020 eller inledningen av 2021 beroende på hur läget utvecklas.

Bedömning

Vi bedömer att revisionsfrågan är: *Delvis uppfylld*

Vi bedömer att Folktandvården klarar en tillgänglighet i enlighet med vad tandvårdslagen anger samt visar på en följsamhet till regionfullmäktiges upprättade prioritetsordning. Vi baserar vår bedömning på att Folktandvården bedöms klara tillgängligheten för akuta patienter. Det saknas statistik för hur många akuta patienter som behandlats på allmäntandvårdskliniker men då inga avvikelser noterats i samband med granskningen samt att det har säkerställts en tillgänglighet till akuttandvård utöver ordinarie öppettider konstateras tillgängligheten till akuttandvård som god.

Folktandvården når till övervägande del uppsatta målvärden avseende tillgänglighet för barn och unga vuxna inom allmäntandvården. Vi konstaterar att det finns barn som inte kallats i tid till undersökning men vid intervjuer uppges detta vara mindre avvikelser som i huvudsak utgörs av vald väntan. Folktandvården har väntetider för vuxna patienter och det kan handla om ett par års väntan efter när patienten skulle varit kallad på undersökning. Dock konstateras att det finns kliniker med god tillgänglighet, utan köer.

För Tandregleringen är det kö på samtliga kliniker och det finns variationer mellan klinikerna för tandreglering i länet som är tillräckligt stora för att riskera den likvärdiga

vården i länet. Det kan, för den klinik som har längst kö, handla om att patienten får vänta i över två och ett halvt år.

Vi konstaterar att andelen barn och unga vuxna utan karies minskar i Halland. Detta är en nationell trend och det är ännu ej klarlagt vad som är orsaken.

2.3 Sker analyser av orsaker till bristande tillgänglighet?

lakttagelser

Folktandvårdens analysarbete

Varje månad sammanställs statistik centralt inom Folktandvården i en månadsrapport vilken skickas ut till respektive verksamhetschef. Statistiken innehåller bland annat siffror kring tillgänglighet. Respektive verksamhetschef kan även i månadsrapport se övriga klinikers statistik. Verksamhetscheferna analyserar och kommenterar sedan den egna klinikens läge, vilket rapporteras till områdeschef och verksamhetsutvecklare. Verksamhetschefer kan även löpande, vecka för vecka, se viss statistik som beskriver klinikens nuläge. Enligt intervju tar även vissa kliniker fram egen statistik, t.ex. avseende lokala insatser för att motverka karies samt att följa upp antalet akuta patienter.

På verksamhetsövergripande nivå diskuteras statistik på chefsmöten där beredningsgrupp och alla folktandvårdens verksamhetschefer träffas en gång i månaden. Verksamhetscheferna inom respektive resultatområde träffas en gång per månad och diskuterar områdets resultat på lokal nivå. Respektive verksamhetschef förmedlar även statistiken regelbundet till sina medarbetare på APT möten.

Som underlag för analysarbetet används enligt intervjuer dels den löpande verksamhetsrapporteringen i stratsys men även den nyligen införda produktionsplaneringen, vilken beskrivs ytterligare i denna rapport avsnitt 4 "Vidtas tillräckliga åtgärder för att förbättra tillgängligheten". Vi har för granskningen enbart identifierat ett fåtal dokumenterade sammanställningar av analyser av Folktandvårdens tillgänglighet i den uppföljning och rapportering som sker av verksamheten. Därför baseras merparten av de nedan beskrivna analyserna på intervjuer.

Personalresurser

I årsredovisning 2019 framgår att det inom Folktandvården råder brist på tandhygienister och även viss brist på erfarna tandläkare och ortodontister. Det finns också svårigheter i att rekrytera tandläkare till vissa mindre kliniker utanför tätorterna.

Vid intervjuer beskrivs personalomsättning och svårigheter med rekrytering vara en av huvudorsakerna till att vissa kliniker har svårt att uppnå en god tillgänglighet. De intervjuade beskriver utmaningen i att äldre tandläkare går i pension samtidigt som relativt nya och unga tandläkare tendera att röra på sig och lämna regionen efter ett par år. Detta medför att det ständigt finns behov av rekrytering. Rekryteringsläget beskrivs som ansträngt då det råder brist på tandläkare i stora delar av landet, med undantag för storstadsregionerna. Vid intervjuer med vissa kliniker beskrivs Folktandvården i Halland ha svårt att attrahera nya tandläkare. Detta uppges dels vara beroende av yttre

omständigheter såsom bostadsbrist på vissa delar i regionen och dels att regionen har få heltidstjänster att erbjuda vid rekrytering. Detta påverkar att rekryter istället väljer andra arbetsplatser. En annan orsak som anges är lönen. De intervjuade cheferna beskriver att Folk tandvården har svårt att konkurrera med den privata sektorns löner. Slutligen konstateras även att intervjuade chefer upplever att Folk tandvården har svårt att erbjuda handledning i den mängd som efterfrågas från särskilt nyanställda tandläkare. Detta på grund av den redan rådande personalbristen och det redan höga trycket på vissa kliniker i länet.

Kartläggning av antal tandläkare respektive tandhygienister per revisionspatienter

För att tydliggöra personalbehovet, samt utgöra ett underlag för den nya produktionsplaneringen har Folk tandvården i Halland kartlagt antal tandläkare respektive tandhygienister per revisionspatienter för respektive allmäntandvårdsklinik. Första kartläggningen skedde oktober 2019 och skall följas upp var sjätte månad.

Tillfälle	Antal rev. pat tot	Antal rev. pat/tdl	Antal rev. pat/thyg
Mars 2020	122 488	1 929	3 041

Vid intervjuer anges att folk tandvårdens stab, utifrån kartläggning satt en ambition om att en heltids tandläkare bör ha hand om ca 1800 patienter. En ambition som ännu inte är uppnådd. Enligt intervjuer sker en fortsatt utveckling av kartläggningen för att ytterligare effektivisera och anpassa denna efter verksamheten.

Lokalförsörjning

I regionen har arbetssätt införts där tandhygienister eller tandsköterskor gör rutinundersökningar med en tandläkare som ansvarar för flera undersökningsrum samtidigt. Detta arbetssätt har enligt intervjuer inte kunnat införas fullt ut vid några kliniker då det inte finns tillräckligt många behandlingsrum för att detta arbetssätt ska fungera på ett effektivt sätt. Av intervjuer framkommer att några kliniker är i behov av ut-/tillbyggnation för att kunna matcha behovet hos en växande befolkning.

Revisionsintervall

Av underlag framkommer att några av Folk tandvårdsklinikerna brister i tillgänglighet avseende revisionspatienter. Per april 2020 har vuxna revisionspatienter med högst väntetid väntat 56 månader och för barn är längsta väntetiden sex månader. Analysen av detta uppges enligt intervjuer vara att friska patienter kallas till undersökning för ofta vilket medför att det finns mindre tid till undersökning och behandling och därmed påverkar tillgängligheten.

Akuta fall/jourpatienter

För några kliniker är jourverksamheten och akuta fall omfattande och påverkar arbetet med god tillgänglighet. Utifrån intervjuer att åtminstone en klinik upplever att arbetet med jourverksamhet och akuta fall är omfattande och tar stora resurser i bruk. Detta riskerar att minska tiden för arbete med övriga patientgrupper. Orsaken till detta beskrivs

vara något oklar men det har initierats en genomlysning av hanteringen av akuta patienter för att kartlägga detta.

Tandreglering

Tandregleringens långa köer beror enligt intervju på personalomsättning där bl.a. kliniken i Kungsbacka beskrivs som underbemannad. Detta eftersom planering av kompetens behöver vara långsiktig då tandsköterskor respektive tandläkare behöver utbildas ett visst antal år innan de kan arbeta som ortodontiassistenter respektive ortodontister, vilket gör att de varit underbemannade vid exempelvis föräldraledighet.

Enligt intervju beskrivs att det finns ett stort intresse för tjänsterna och inga större svårigheter att få tag på personal, men att en långsiktig planering för kompetensförsörjning bör finnas så att tjänster inte behöver bli vakanta. Anledning till att fler inte utbildas beskrivs bero på kostnaderna för utbildningarna.

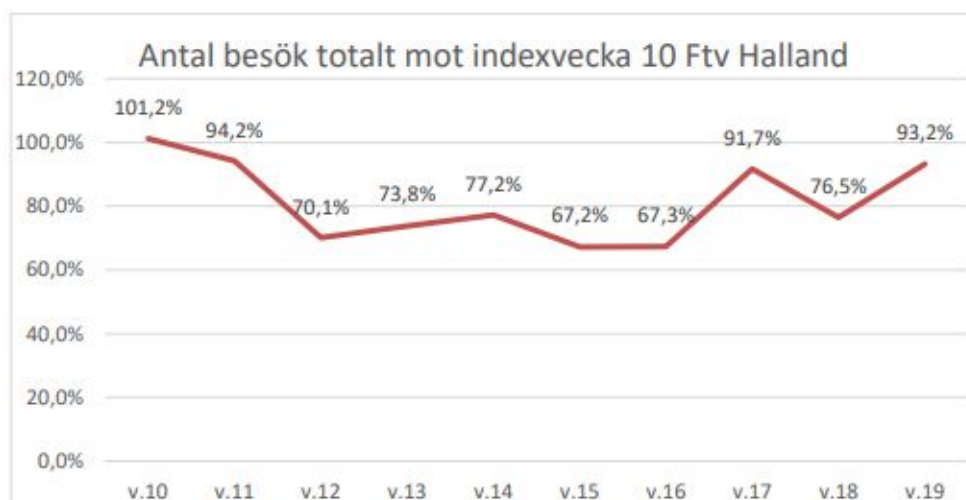
Patienter ökar

Enligt regionens mål och budgetdokument har länets befolkning under de senaste 40 åren ökat med 100 000 invånare. Den prognostiserade utvecklingen visar att Halland kommer fortsatt växa med ca 60 000 invånare fram till 2040. Enligt de intervjuade verksamhetscheferna märker de av att patienter ökar då det bland annat etableras flertalet nya bostadsområden vilka är belägna i närheten av regionens Folktandvårdskliniker. Av Driftnämnd Närsjukvårds årsredovisning 2019 framgår att det vid Folktandvården totalt genomfördes 225 000 besök år 2019 (197 000 år 2018, 192 700 år 2017).

Coronapandemins påverkan på besök

Folktandvården i Halland har under våren 2020 fortsatt erbjuda tandvård till friska patienter. Däremot har den som upplevt sjukdomssymptom hänvisats till att omboka sin tid. För personer från 70 år och uppåt har patienten hänvisats till att kontakta sin klinik inför ett besök för att se hur en undersökning kan ordnas. Av Driftnämnd Närsjukvårds uppföljningsrapport 1 2020 framgår att antalet patienter under perioden januari till april minskat med omkring 6 650 patienter. Minskningen beskrivs främst avse vuxna patienter, vilket i sin tur kommer få följder i form av minskade intäkter för Folktandvården från de betalande patienterna. Vidare framgår att det under perioden varit fokus på omställning för att kunna ta emot akuta patienter med luftvägssymtom (med anledning av rådande pandemi) vilket uppges medföra nya arbetssätt och flöde för att kunna omhänderta patienterna.

Bild 1 - Antal besök inom Folk tandvården jämfört med indexvecka 2020.

Bedömning

Vi bedömer att revisionsfrågan är: *Uppfylld*

Vi baserar vår bedömning på att det sker analyser av orsaker till bristande tillgänglighet. Av granskningen framgår att Folk tandvården har en organisation för att inrapportera och sammanställa uppgifter i form av statistik och resultat i ledningssystemet Stratsys från klinisk nivå upp till Områdeschef med beredningsgrupp. Vidare finns det forum för analys mellan verksamheterna inom resultatgrupperna, chefsmöten och beredningsgruppen.

Vi konstaterar att de upprättade analyserna för bristande tillgänglighet främst pekar på bristande tillgänglighet för allmäntandvård till vuxna patienter samt till tandreglering. Den främsta orsaken till bristande tillgänglighet anges vara brist på personal, främst tandhygienister och ortodontister men även tandläkare, vilka är nationellt efterfrågade yrkesgrupper. Vi konstaterar även att analyser inte alltid är dokumenterade och enbart enstaka delar ingår i den dokumenterade rapporteringen till nämnden i årsredovisning och årsrapporter. Vi menar att det är viktigt att analyser av tillgängligheten bör dokumenteras på ett systematiskt sätt så de når den ansvariga nämnden. Då styrningen från nämnden inte är tydligt angiven anses detta vara en del av detta arbete, varför vi ändå landar i bedömningen att revisionsfrågan är uppfylld.

2.4 Vidtas tillräckliga/ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa en tillgänglig tandvård?

lakttagelser

Utifrån de analyser som framgår av föregående avsnitt har Folk tandvården vidtagit ett flertal åtgärder för att förbättra tillgängligheten.

Undersökningspass

Enligt intervjuer framgår att Folk tandvården i ökad utsträckning systematiskt ska arbeta med undersökningspass. Syftet med undersökningspassen är att med samma eller färre medarbetare nå en ökande andel patienter för att frigöra tid för tandläkare och förbättra patientflödet. För folk tandvården innebär detta bland annat att oftare använda tandhygienister vid revision av patienter som tidigare endast haft lindriga problem. Enligt intervjuade chefer inom allmäntandvård är detta ett arbetssätt som används på klinikerna och vilket på sikt bör minska köerna och möjliggöra en förbättrad tillgänglighet för revisionspatienter.

I vilken utsträckning Folk tandvårdsklinikerna arbetar med undersökningspassen varierar. En klinik har genomfört undersökningspass av barnpatienter på lördagar vilket varit uppskattat. En annan klinik genomförde i februari ett tillfälle där de planerade insatser för att ta in ca 40 patienter åt gången vissa dagar för att komma i fas med kölistorna. Fler sådana tillfällen är planerade, bl.a. i mars. Vilket dock fick skjutas upp pga Covid-19.

Detta arbetssätt medför att flera undersökningar kan genomföras samtidigt och tandläkaren kan gå mellan patienterna beroende på behov. Dock ställer det krav på att det finns flera undersökningsrum. De intervjuade cheferna lyfter att lokalerna därför inte räcker till vid ett antal kliniker då antalet undersökningsrum är begränsade. Arbetssättet ställer även krav på att klinikerna ser till att tid för eventuell behandling finns för att säkerställa att undersökta patienter inte ska behöva vänta med efterbehandling.

Produktionsplanering

Under 2019 pågick ett arbete med att införa produktionsplanering i folk tandvården vilken införts till verksamhetsåret 2020. Produktionsplaneringen utgår från hur många patienter varje klinik planeras kalla under året nedbrutet per vecka i syfte att underlätta planering och uppföljning av klinikens och hela folk tandvårdens läge över tid.

Produktionsplaneringen är vid tiden för granskningen i en implementeringsfas och enligt intervjuer är arbetet uppskattat och beskrivs ge verksamheten en överblick för vilka kliniker som är i fas och vilka som inte är det, kopplat till tillgänglighet. Detta för att få en bild kring ifall resurser behövs omfördelas och vart Folk tandvården behöver arbeta med rekrytering och kompetensutveckling.

Omfördelning av resurser

Folk tandvårdskliniken Söndrum och Nyhem försöker arbeta med att samordna och stötta varandra i arbetet med tillgänglighet där Söndrum hjälper till med att avlasta Nyhem. Denna form av samordning beskrivs av intervjuer inte ske systematiskt vid

bristande tillgänglighet utan det sker i enskilda fall. Enligt intervjuer kan samverkan mellan folktandvårdsklinikerna ytterligare förbättras.

Längre revisionsintervall och genomlysning av kölista för nya patienter

Folktandvårdens vårdriktlinjer har omarbetats fr.o.m. oktober 2019. Detta på grund av att revisionsintervallen bedömdes vara för korta, det vill säga att friska patienter kallats inom ett kortare intervall än nödvändigt.

En genomlysning av hela Folktandvårdens kölistor planerades våren 2020 men fick skjutas på framtiden med anledning av Coronapandemin. Dock framgår att de kliniker med längre kölista, när tid funnits, arbetat med att ta kontakt med de patienter som väntat längst. Detta kan leda till att exempelvis avlidna patienter eller de som valt att söka vård på annat håll kan strykas från listan.

Verksamhetsstöd

I syfte att utveckla verksamheten och avlasta Folktandvårdens chefer finns sedan sommaren 2019 avdelningen verksamhetsstöd, som beskrivits tidigare i rapporten, som erbjuder systemstöd och upphandlingsstöd. Inom verksamhetsstödet finns även en lokalplanerare som arbetar med samordning av lokaler, ombyggnationer etc för att underlätta Folktandvårdens lokalförsörjning. De intervjuade har en förhoppning om att denna åtgärd ska möjliggöra fler undersökningspass. Av intervjuer framgår att en klinik vid tiden för granskningen nyligen fått hjälp av en extern utförare med ett planeringssystem för logistiken för att komma i fas med tillgängligheten. Detta för att underlätta för både patienten vid besök samt att kunna korta ner klinikens kölista genom att eventuellt kunna genomföra behandling direkt i samband med undersökning istället för att patienten ska kallas till en ny tid för behandling. Systemet är vid tiden för granskningen fortfarande nytt och har ännu inte hunnits implementerats/utvärderats

Kompetensförsörjning

Under 2018 påbörjades ett strategiskt arbete kring kompetensförsörjning vilket fortlöpt under 2019. Arbetet omfattar ett flertal fokusområden, exempelvis; introduktionsprogram för nyanställda, kompetensutvecklingsprogram, handledarutbildning samt genomlysning av rekryteringsprocessen.

Under 2019 satsade Folktandvården på kompetensutveckling av samtliga medarbetare i form av kurser i aktuella ämnen som karies och barntandvård m.m.

Folktandvården har för 2020 upprättat ett par mål kopplade till kompetensförsörjning. Ett mål är avseende rekryteringsarbete: *Folktandvården deltar i Alarmmässan och Swedental i rekryteringssyfte*. Målet konkretiseras i två aktiviteter: 1) Sammanställ bemanningslista för respektive mäsas, 2) Återkoppla till studenterna vilka tidsperioder samt kliniker som tar emot studenter. Andra mål avser utveckling av *introduktion av nyanställda medarbetare* samt att *handledare/mentorerna ska finnas tillgängligt för varje ny medarbetare* med tillhörande aktiviteter.

Folktandvården har även upprättat en kompetensförsörjningsplan vilken tar avstamp ifrån Region Hallands övergripande kompetensförsörjningsplan.

Kompetensförsörjningsplanen innehåller vad Folktandvården skall åstadkomma under 2020 och innefattar bland annat handledarutbildning, samordnad rekrytering, mässor för att attrahera studenter och färdigutbildade kandidater till tjänster, erbjuda praktikplats till tandläkare med icke EU-legitimation samt utvecklingssamtal i kompetensportal. Utifrån intervjuer är kompetensförsörjningsplanen ännu inte vara implementerad bland alla verksamhetschefer inom Folktandvården.

Webbtidbok

Sedan april 2019 har samtliga folktandvårdskliniker webbtidbok för av- och ombokningar. Under 2019 låg resultatet på 11-12 %, vilket i årsredovisning 2019 bedöms som ett bra resultat på kort tid. Under 2019 har manuella ärenden minskat med över 11 000, vilket beskrivs ge en betydande tidsbesparing. Avseende minskade telefonsamtal så saknas statistik i uppföljningssystemet, men i receptionerna beskrivs en tydlig skillnad i antal inkomna samtal, särskilt måndagar när det tidigare varit många samtal till klinikerna.

Vårdprogrammen reviderades under 2019. Riskbedömningen sker i riskutvärderingsprogrammet R2 och implementering av programmet påbörjades under hösten 2019.

Videokonsultationer och öppna kallelser

I syfte att öka den odontologisk kompetens inom folktandvården initierades ett arbete under 2019 för videokonsultationer för samtliga kliniker. Tanken är att medarbetare via video kan ta upp patientfall och konsultation av specialisttandvården för att öka samarbetet med specialisttandvård och effektivisera arbetssättet.

Folktandvården har också inlett på prov så kallad Öppen kallelse för vuxna patienter vilket möjliggör att patienten själv väljer en tid som passar för besöket. Det här förväntas frigöra tid för vård då uteblivande och sena återbud förväntas minska.

Tandreglering

Tandregleringen arbetar med att försöka prioritera i köerna. Patienter som riskerar vävnadsskada samt patienter som närmar sig gränsen för att gå från kostnadsfri barntandvård prioriteras enligt dokumenterade riktlinjer.

För att få bukt med underbemanning och brist på kompetens har tandregleringen tagit in några pensionerade ortodontister på deltid. Detta gjordes både i Kungsbacka och Varberg.

För att minska köerna arbetar tandregleringen i Kungsbacka bland annat med att kalla in patienter som länge stått i kö på undersökning för att se om de har samma behov som tidigare bedömts och således säkerställa att patienter i kön fortsatt behöver behandling. Vidare arbetar samtliga tandregleringskliniker med ett delegerat arbetssätt där otrodonstassistensen utför mycket av det praktiska arbetet som att montera

tandställning, administration med mera medans ortodontisten är ansvarig för vården och planeringen kring patienten.

För att korta ned köerna i specifikt Kungsbacka ombads 100 patienter år 2019 patienter att söka sig till varberg för att få sin behandling utförd där vilket ungefär 70 stycken gjorde. De har även byggt ut kliniken i Kungsbacka med två nya behandlingsrum, där de minskat väntrummet till förmån för behandling. Förhoppning är att de ska få in två nya ortodontister inom två år och att rummen då kommer göra nytta.

Bedömning

Vi bedömer att revisionsfrågan är: *Delvis uppfylld*

Vår bedömning baseras på att Folk tandvården klarar att säkerställa en tillgänglighet till de högst prioriterade patientgrupperna men att vidtagna åtgärder ännu inte varit tillräckliga för att säkerställa en tillräcklig tillgänglighet för tandregleringen samt för vuxna revisionspatienter.

Vi bedömer även att Folk tandvården arbetar aktivt med att utveckla verksamheten i syfte att förbättra tillgängligheten och möta framtida utmaningar och därmed frigöra mer behandlingstid. Exempel på detta är införandet av kartläggning av verksamheten med en produktionsmodellen, strategiska insatser för att kartlägga personalbehovet och kompetensförsörjning samt förändringar i verksamhetens organisation med införande av verksamhetsstöd med mera.

Vi konstaterar att flera av de beskrivna åtgärderna är i uppstartsfasen och ännu inte har slutförts eller fullt ut implementerats. Detta medför att det, i de flesta fall, ännu inte finns utvärderingar av vilka effekter dessa haft.

3. Revisionell bedömning

Utifrån genomförd granskning gör vi den sammanfattande revisionella bedömningen att Driftnämnd Närsjukvård **inte helt** har vidtagit ändamålsenliga åtgärder för att uppnå målet om en god tillgänglighet inom Folk tandvården. Den sammanfattande revisionella bedömningen baseras på bedömningar av respektive revisionsfråga.

3.1 Rekommendationer

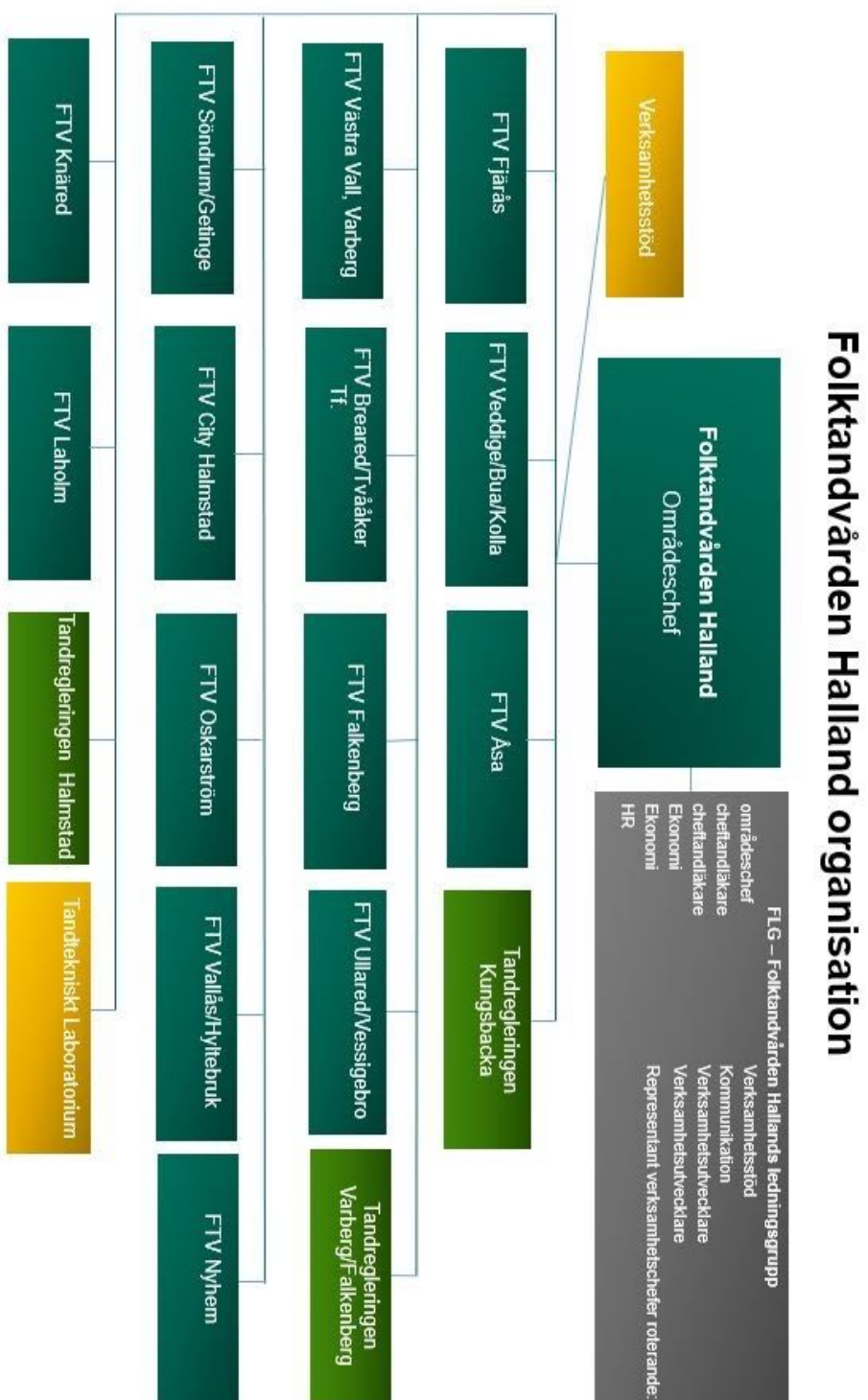
Utifrån genomförd granskning önskar vi rekommendera Driftnämnd Närsjukvård att:

- I framtida verksamhetsplan upprätta mål som även är applicerbara på Folk tandvårdens verksamhet. Verksamhetsplan 2020 konstateras enbart innehålla mål för primärvårdens tillgänglighet med exempelvis vårdgarantin vilken inte berör Folk tandvården.
- Upprätta dokumenterade direktiv för hur och när Folk tandvårdens verksamhet ska följas upp och vad som ska rapporteras till driftnämnden.
- Säkerställa att fortsatta åtgärder vidtas för en säkrad kompetensförsörjning inom Folk tandvården. Folk tandvården har nationellt en utmaning att klara en tillräcklig kompetensförsörjning för sina yrkesgrupper, särskilt avseende tandhygienister vilket riskerar att påverka möjligheten till förebyggande behandling och tillgänglighet till Folk tandvården.
- Säkerställa att ytterligare åtgärder vidtas för att korta köerna till tandregleringen och säkerställa en likvärdig tandvård i hela länet. Av granskningen framgår att kötiden skiljer sig åt mellan länets olika delar.
- Säkerställa en fortsatt implementering och regelbunden uppföljning av effekter utifrån vidtagna åtgärder inom allmäntandvården, i detta ingår även att säkerställa en spridning av de positiva effekter som konstaterats av genomförda lokala projekt till övriga enheter inom folk tandvården.
- Säkerställa att en analys av Coronapandemins effekter på Folk tandvårdens tillgänglighet upprättas och dokumenteras samt redovisas till nämnden.

4. Bilagor

4.1 Folk tandvårdens organisation och klinikernas uppdelning i resultatgrupper

Folk tandvårdens organisation

Klinikernas uppdelning i resultatgrupper

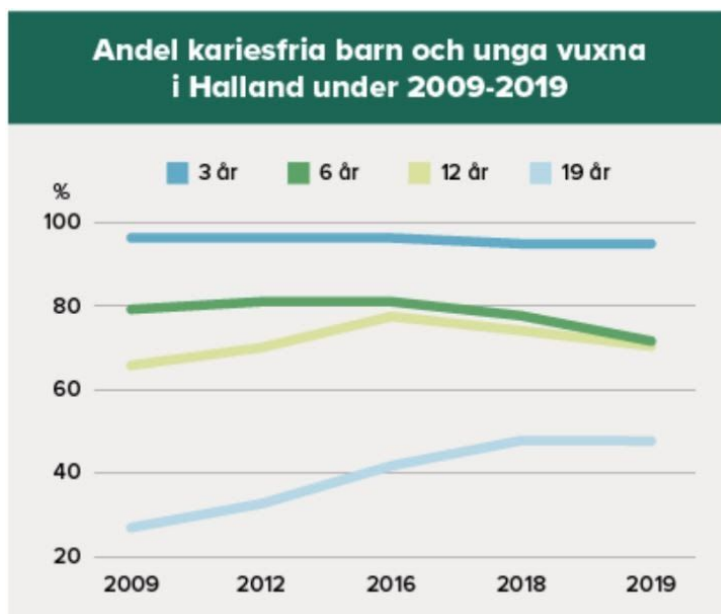
Norr	Tandreglering
Ullared	Tandreglering Kungsbacka
Vessigebro	Tandreglering Varberg/Falkenberg
Falkenberg	Tandreglering Halmstad
Breared	Tandtekniskt Laboratorium
Tvååker	
Västra Vall	
Veddige	
Bua	
Kolla	
Åsa	
Fjärås	
Söder	
Halmstad	
Getinge	
Hylte	
Knäred	
Laholm	
Nyhem	
Oskarström	
Söndrum	
Vallås	

4.2 Revisionsintervall per patientgrupp

Revisionsintervall per patientgrupp	
<i>Vårdriktlinje barn och vuxna patienter hos folktandvården Halland</i>	
Barn och ungdomar	
24 månader	Låg risk för både karies och parodontit
18 månader	Måttlig risk för någon av sjukdomarna karies och parodontit
12 månader	Hög risk för någon av sjukdomarna karies och parodontit
Vuxna	
24-36 månader	Låg risk för både karies och parodontit
18 månader	Måttlig risk för någon av sjukdomarna karies och parodontit
12 månader	Hög risk för någon av sjukdomarna karies och parodontit

4.3 Uppföljning av tillgänglighet

Andel kariesfria barn- och unga vuxna i Halland 2009-2019 ur Regionstyrelsens årsredovisning 2019.

Folktandvårdens kö för nya patienter per XX

Folktandvård	Antal i Kö	Väntetid i mån
Breared	87 st	25 mån
City	691 st	40 mån
Falkenberg	949 st	52 mån
Fjärås	9 st	4 mån
Getinge	91 st	38 mån
Hyltebruk	6 st	1 mån
Knäred	68 st	24 mån
Kolla	1 st	11 mån
Laholm	278 st	85 mån
Nyhem	776 st	44 mån
Oskarström	163 st	19 mån
Söndrum	138 st	29 mån
Tvååker	6 st	39 mån
Ullared	119 st	48 mån
Vallås	389 st	23 mån
Vessigebro	37 st	59 mån

4.4 Folk tandvårdens verksamhetsplan 2019

Verksamhetsplan Folk tandvården Halland 2019		Folk tandvården Halland beskrivning och aktiviteter	
Arbetsnåden utifrån förvaltnings uppdrag	Indikator	Målvärde	
Våra insatser skapar hälsa	Karrierefria barn %	Öka andel	Arvsvis uppföljning av epidemiologi hos våra BoU och vuxna patienter i olika åldersgrupper
	Andel tecknade Frisk tandvårdsavtal för ungdomar f. -96 som lämnar BoU-tandvården	30 % tecknar avtal	Aktivt erbjuda ungdomar födda -96 frisk tandvårdsavtal
Vi erbjuder en säker och jämlik vård utifrån behov	Vårdprogram tillämpas Q3	100 %	Skapa tydliga riktlinjer/vårdprogram för barn 0-2 år, BoU 3-18 år, vuxna med och utan Frisk tandvårdsavtal samt Sköra äldre enligt Hallandsmodellen
	Andel R2-bedomningar av antalet besundersökningar	90%	Göra riskgruppering (R2) vid besundersökningar (barn & vuxna)
	Revisionsintervall – utfall	Efterföljs 90 %	Följa revisionsintervall i BoU – tandvården för riskgrupperna
	Försenade revisioner – barn	< 3 mån	Aktivt jobba för att klara revisionsstider för BoU rinska. Samarbete mellan Kliniker inom resultatgrupperna
Vi har en god tillgänglighet	Minskade väntetider inom tandvården	< 18 mån	Samarbete mellan Kliniker inom resultatgruppen
	Antal kliniker med webbtidbok Q2	100%	Införa webbtidbok på alla allmän tandvårdskliniker
Vi har aktiv samverkan med vår omvärld	Närvaro på arbetsmarknads-mässor – antal per år	2	Medverka på arbetsmarknads-mässor vid utbildningarna i Malmö och Göteborg
	Förbättringar efter kundenkät	1/klinik	Genomföra en kundenkät och aktivt genomföra förbättringar utifrån denna
	Sjukfrånvaro (Frisknarvaro)	5,2% (dec) (94,8%)	Aktivt jobba för att friskvårdsbidraget används av varje medarbetare och diskutera friskvårdsnät vid medarbetarsamtal
Vi är en eftertraktad och hållbar arbetsgivare	Förbättring av HME-värde	> 79	Implementera och använda introduktions/handledarprogram för nyanställda
	Personalsättning	12% (dec)	Utforma kompetens utvecklingsprogram för all personal
			Indivuell karriärutvecklingsplan Förbättra och utveckla rekryteringsprocessen
Vi har utvecklings-utrymme i vår ekonomi	Antal kliniker med impl. arbetssätt	100 %	Rutin för systematiskt förbättringsarbete framtagna och implementerad
	Antal workshops kring ämnet på RG, KC konferens	4 per år	Fokus på förbättringsarbete – lära och dela med sig av vinnande arbetssätt
Folk tandvården Halland – en hälsoaktör i framkant			

2020-09-23

Kerstin Sikander

Uppdragsledare

Marcus Alvstrand

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Region Hallands revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 16 januari 2020. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.